

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Marii Mercatoris S. Augustino Æqualis Opera Quaecumque Extant

[Complectens Ea Quæ Ad Hæresim Nestorianam Spectant]

Marius <Mercator>

Parisiis, 1673

Prima Sancti Cyrilli Episcopi Ad Nestorium Epistola e Graeco sermone
versa a Mario Mercatore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14215

Isaa. 2. v. 19.

Domini ad Judaeos. Solvite, dicebat, templum hoc, & in triduo suscitabo illud. Nunquid ego duplicem quemdam Christum solus appello, & non semetipsum, & templum solubile, & Deum se nuncupat suscitantem? Quod si Deus erat, qui solvebatur, o Ariane, quod sane in ejus caput blasphemiarum converteratur, oportuerat dicere: Solvite Deum istum, & in triduo suscitabitur. Si mortuus est Deus, si sepulture mandatus, est inane

Isaa. 8. v. 37.

illud in Evangelio dictum: Quid me queritis occidere hominem, qui verum locutus sum vobis? Nunc autem ait: Quid me queritis occidere hominem, cujus capiti spinea corona superposita est; hominem, qui dicit: Deus Deus meus. quare dereliquisti me? & qui triduanam sustinuit mortem. Adoro autem hunc cum deitate: tanquam divine cooperarum auctoritatis.

Matth. 27. v. 47.

ECCĒ FILII DEI, &c.] Alludit ad extrema verba orationis panegyricæ, quam Proclus ita finit: *Idō ἀσπίδης ἐσπίτης ἡ ἀγίας, ἡ Θεοῦ Μαρία.*

VENIT SECUNDUM FUTURUM, &c.] Perplexus locus, & nisi fallor, corruptus; emendari tamen vel sic potest: *Veni secundum Scripturam Christus in hominis forma omnipotens, ut experimento agnoscat ipse quoque diabolus, quia cum omnibus etiam ipse erat sub dominatione*

Dei. Quia vero homo ad imaginem & similitudinem factus est, & rex terre ac dominus constitutus, ab auctore merito ad eorum etiam regna est sublimatus.

DOMINICÆ ITAQUE, &c.] Corruptus & iste locus. Restitui debet partim ex Cassiano, partim ex sermone primo, partim denique ex epistola Cyrilli ad suos Constantinopoli agentes. Dominicæ itaque humanitatis susceptionem colamus. Incarnationis sacramentum hymnis incessabilibus extollamus. Susceptricem Dei formam una ac pari cum Deo Verbo ratione veneremus. Virginem Dei susceptricem cum Deo ad divina non elevemus, *Ὁ ἄσπετος δέος, &c.*

UT ITA DICAM, INCARNATIONEM, &c.] Duplex vna in sententia vitium: nam tota expungenda est, cum nihil faciat ad sensum, imo non parum officiat. Quam belle enim omnia hac expuncta se habent: *Naturam, que indumentum est Dei, cum eo qui ea vitur, honoremus, tanquam radium divinitatis, tanquam divini auctoritatis inseparabile simulacrum, &c. Quod si sententia retinetur, corrigi debet ex iis, quæ dicta sunt in notis ad primum sermonem hunc in modum: Et ita dominicam Incarnationem formidemus. Facile enim fuit & in vi mutari, & dominicam in dicam converti.*

PRIMA

SANCTI CYRILLI EPISCOPI
AD NESTORIUM EPISTOLA

e Græco sermone versa a Mario Mercatore.

Tres epistolas sanctus Cyrillus Nestorio dedit, quæ quidem continent.

YRILLUS tres omnino dedit ad Nestorium commonitorias epistolas, quarum vna incipit: *Venerabiles viri*; altera: *Garrunt quidam*; postrema: *Cum salvator noster*. Omnes nunc eduntur interprete Mario Mercatore. Dixi porro tres commonitorias: scripsit enim, opinor, gratulatoriam, cum Nestorius ordinatus est, & paschalem suo tempore. Alterum non obscure significant literæ Celestini ad ipsum Nestorium, imo & apologia Cyrilli ad Theodosium; alterum confutatio probat. Ista igitur commonitoriarum prima est, nam & ipsius mentio fit in secunda: *Commonitoria te etiam nunc, &c.* & utriusque in tertia: *Ecce te his scriptis jam tertio convenimus, &c.*

Num. 3.
Num. 2.

Singularum argumentum.

Prima querelas continet, & aliud fere nihil, præter exhortationem ad poenitentiam; habet secunda præterea explicationem fidei, prout ex symbolo Nicæno conficitur; tertia denuntiat pro auctoritate, quid faciendum sit, quæque fides subscribenda, ad communionem Ecclesiæ retinendam: mirum vero cur secunda, licet tertiæ concedat plurimum, & utraque in concilio Ephesino lecta sit, sola tamen fuerit sententiis Patrum approbata; sola etiam lecta in concilio Constantinopolitano sub Flaviano, & in Chalcedonenſi relecta.

Vide dissert. de concilio hæc in causa habiti.

Datum oportet ann. 429. circa Augustum: nam

ad hanc breviter respondit Nestorius per Lamponem presbyterum; & post responſionem acceptam, Cyrillus secundam epistolam scripsit, quæ in quintasynodo reperitur consignata mense Mechir, Indictione XIII. id est, mense Januario sub finem, ann. 430. non potuit vero sine idoneo temporis intervallo, Alexandria Constantinopolim epistola Cyrilli, & vicissim Constantinopoli Alexandriam responſio Nestorii transmitti.

Ex ea vero tria discimus historiæ vtilia. 1. Scriptam esse a Cyrillo epistolam ad monachos, circa æstivum aut etiam vernum tempus ann. 429. nam oportuit eam, ut moveret stomachum Nestorio, ex Ægypto deferri Constantinopolim, ibique a nonnullis Alexandrinis circumferri; oportuit item Constantinopoli Alexandriam referri nuntium de commoto Nestorii animo, quæ hujusce epistolæ occasio: ea vero fieri non possunt sine aliquo temporis spatio, eoque non brevi. Ergo cum epistola hæc Cyrilli prima ad Nestorium data fuerit circa mensem Augusti, necesse est fateri, epistolam ad monachos scriptam esse, vel æstivo tempore, vel etiam verno. Neque vero potuit prius, cum non aliunde occasio scribendæ nata sit, quam ex Nestorii tractatibus, & sermone præsertim de partu virgineo ad monachos delato; nec sermo ille sit habitus Constantinopoli ante nativitatem Christi; vel etiam Alexandriam missus, si

Hierf. 89.

Numb. 1.

Numb. 5.

Numb. 2.

credimus auctori Prædestinati, nisi prælegendus in festiuitate paschali. Hunc ipsum porro sermonem concitasse turbas inter monachos liquet abunde, ex hac ipsa prima Cyrilli ad Nestorium epistola, in qua Cyrillus a nonnullis scribit, asseri Christum esse tantum instrumentum deitatis, & hominem *θεοφωτός*, quæ verba leguntur in sermone præfato.

11. Tractatus Nestorii jam ante hoc tempus delatos Romam, & offensionem peperisse Celestino, aliisque Episcopis, qui cum eo erant, Celestinumque scripsisse cum Episcopis, id est,

I. Occasio scribendæ epistolæ offensionis Nestorii ex Cyrilli ad monachos Ægypti epistola dogmatica.

VENERABILES viri ac fide digni Alexandriam venientes retulerunt nobis, ægre aliquid ferre religionem tuam valde, & ad lædendum me cuncta movere, & modis omnibus niti; meque doloris tui volente causas addidero, dixerunt, quod epistolam meam ad sanctos monachos circumferant Alexandrini quidam, & odii aduersum me excitati, atque fastidii tui hanc fecerint causam.

II. Turbarum causa in Nestorium rejicitur, ejusque tractatus, & maxime in primum.

Miratus sum igitur, cur non magis tua apud se veneratio reputaverit, quia non primum epistola mea scripta, sed quædam dicta religionis tuæ occasione perturbationis de fide attulerint: namque non solum chartulas, sed etiam expositiones tuas circumferunt multi, & laboramus corrigentes, quicumque ex his sunt depravati: prope enim fuerunt quidam, vt jam confiteri minime patiantur, quia Deus est Christus, sed potius *ἔργαρον* & *ἐργαλείον* τῆς θεότητος, & *ἀνθρώπος θεοφωτός*. (quæ Latine instrumentum, vel ferramentum deitatis, & homo indutus seu vtens Deo, vel portans Deum, possumus dicere) Quid autem horum non est vltra modum absurdum?

III. Fidei studio impulsus ad scribendum Cyrillus.

Nostrium ergo erat irasci super his, quæ dixit, siue non dixit religio tua: (chartulis enim, quæ circumferuntur, valde non credo) quomodo igitur, quæso, nobis tacendum est, cum recta vulneretur fides, & tot tantique quotidie depraventur? An non stabimus ante tribunal Christi, aut rationem non reddemus, tanquam præpositi ad loquendum, de silentio non opportuno?

IV. Et Celestini papæ literis.

Quid postremo faciam? tempus enim loquendi est, vel conferendi cum veneratione tua, interrogante de chartulis quibusdam, quæ nescio quo modo Romam perlatae sunt, reverendo ac religiosissimo Romanorum Episcopo Celestino, cum omnibus, qui cum eo sunt, Episcopis venerandis, quia vtrum sint religionis tuæ, an non, habetur incertum: scribunt enim nobis inde vehementer offensi.

vt interpretor, synodicas literas ante hoc tempus Cyrillo de causa Nestorii: *Scrībunt enim*, inquit, *nobis vehementer his offensi*.

111. Invidiam factam Nestorio, vel ex eo maxime, quod negasset virginem esse *Θεοτόκον*. Negantis autem verba sunt in tractatu *de virginico partu*: non quod de voce sola quaestio moueretur, sed quod ea breviter, prout vel assereretur, vel negaretur, ostenderet, quas quisque partes sequeretur, in quaestione post Trinitatem maxima, de vera divinitate Christi.

ΑΝΔΡΕΣ ἀδελφοί, & πίστεως ἀξιοί *ἡμεῖς* ἐγγράψασιν ἐπὶ Ἀλεξάνδρειας. Εἶτα μετέδοσθαι ἡμῶν, καὶ τῆς θεοσεβείας ἀνακαλύψαι σφόδρα, & πῶς καλῶν κινήσεως εἰς τὸ λυπεῖν ἡμᾶς. Βουλευθήτω δὲ μοι τῆς οὐκ ἰσοσεβείας πῶς λύπησιν αἰμαματῶν, ἐφασθαι, οὐ πῶς πᾶσι μοναχῶν ἀγίων ἡμεῶν ἔτι πολλῶν πατριάρχων ἡμεῶν τῶν ἐπὶ τῆς Ἀλεξάνδρειας, & ἡ τῶν μισοῦν ἀφορμὴ καὶ τῆς ἀπίστεως αὐτῆς γένεσις.

Τεταύμαθα γάρ, εἰ μὴ ἐκείνη μάλλον ἢ σὴ θεοσεβεία κατ' ἐαυτῶν ἐλογίσασθε. οὐ γὰρ πᾶσιν ἡμῶν γραφεῖσιν ἑπιστολῆς, οὐδὲ τῆς πίστεως γένεσις θυροβόσ: ἀλλ' ἡ εἰρημώσαν ἡμῶν πᾶσι τῆς θεοσεβείας, ἡ & μὴ πᾶσι ἀσθενῶν, ἡ ἡμεῶν ἐξηγήσαντων πατριάρχων, καὶ μοναχῶν ἡμῶν, ἐπισημοῦσθαι θέλοντες ὑμῶν διεσπασμένοι. ἐβλήθη γὰρ γρηγοῦσιν ἡμῶν, & μὴ ἀεὶ ἡμεῶν λοιπὸν ὁμοδοξοῦν, ὅτι Θεός ἐστιν ὁ Χριστός: ὅραρον δὲ μάλλον ἐργαζομένους θεότητος, & ἀνθρώπος θεοφωτός. & τί γὰρ οὐχὲ τῆ ποιούτων ἐπέχεινα;

Ἦν δὲν ἄρα τὸ χαλεπαίνον ἡμῶν ἐφ' οἷς εἴρηκεν, ἢ οὐκ εἴρηκεν ἢ σὴ θεοσεβεία. τῆς γὰρ πατριάρχων ἡμεῶν χροῖσις δὲ σφόδρα πισθῆναι. πῶς δὲν ἐν σιωπῇσιν πίστεως ἀδικουμένης, καὶ ἰσοσύτων διεσπασμένων; ἢ οὐκ ἀποδοξασθῆναι τὰ βήματα τῶν Χριστῶν; οὐκ ἀποδοξασθῆναι δὲ τὸ ἀκρίβησιν σιωπῆς ἐνεκε, καὶ τοῖς τεταύμασιν πᾶσι αὐτῶν πᾶσι τῶν λέγων αὐτοῖς;

Τί δὲ ποιῶσιν νῦν; δεῖ γὰρ με βουλεύσασθαι μὲν τῆς οὐκ ἰσοσεβείας, μεμνόντος τῶν διδασκάλων καὶ πατριάρχων τῆς Ρώμης ἐπισκόπου Κηρυξίνου, καὶ τῶν αὐτῶν πατριάρχων ἐπισκόπων, καὶ τῶν ἀπειρηθέντων, οὐκ εἰδῆ ὅπως, ἐκείνη χροῖσιν, ποτεσθὲν ποτε τῆς οὐκ ἰσοσεβείας, ἢ μὴ γράφοισι γὰρ ὡς πᾶσι σκαυδουλιδοῦσιν.

Παῖς ὁ τοῦ ἀποστόλου τῆς αἰατολῆς ἐκ πατρῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐργασμάτων θεολογικῶν, καὶ τῶν ἱερῶν γράμματα καὶ ἱεροσολωνίων; ἢ ἄρα περὶ νομῶν ἢ περὶ θεοσεβείας, ὅτι μικρὸς ἔστιν ἐκκλησιαστικὸς ἀνεφύνητος ἐκ τῶν τοιούτων ἐπισημάτων; πρῶτος ἐστὶν ἐκ τῶν ἀγῶν καὶ πόνοις, οὗς ἔπειτα φρονεῖν, ἐκ τῶν οὐδὲν ὅπως, ἀναπεπαισμηδὸς μετιστατες εἰς τὸ ἀληθές.

Ὅτε οὖν τῶν ἀναβιβῶν ἀπασί τῶν γρηγορίων ἡρωικῶν ἢ περὶ θεοσεβείας ἔστι, πῶς ἀπῆλθον διὰ τῆς; ἢ δὲ μετὰ τὴν μάτην καὶ ἀποδοῦν; ἢ ἐξ ἄλλου ἐπισημῶν τῶν ἐαυτῆς λόγων, ἵνα παύσῃ σκαδύδαλον οἰκουμένην;

Εἰ γὰρ καὶ περὶ τὴν λόγον, ὡς ἔπι λαοὺς πρέβον, ἀλλ' ἐπισημῶν τῶν ἐπισημῶν, καὶ λέγειν ἱεροσολωνίων τοῖς σκαδύδαλον κατεξίωσον, ἡτοκίον ἰνομίλων πῶς ἀγῶν πρῶτον, ἵνα θεολογικῶν τοῖς ἀνεφύνητος, καὶ ὅτι πᾶσι διδόντες, ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοψυχίᾳ τῶν λαῶν τῆς σιναῖδος ἐπισημῶν.

Ὅτι ὁ λαὸς ὁ εἰς Χριστὸν πίστεως πᾶσι ἐπισημῶν ἐστὶν ἐστὶν, καὶ δεσμοτικῶν εἰς πῆραν ἦσαν, ἢ αὐτῶν τῶν ἁγίων, μὴ ἀμφισβῆται ἢ περὶ θεοσεβείας.

Ἐπὶ ἀληθείας ὁ λόγος, ὅτι ἡ ἀποστολὴ ἐπὶ τῆς μακαρίας μνήμης Ἀπικῶν, σιωπῆται μοι βιβλίον καὶ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοσῆς περὶ τῆς, ἐν τῷ ὅτι ὁ λόγος καὶ τῆς ἐπισημῶν τῶν ἰνομίλων, οἷς νῦν γράμματα σιωπῆται. καὶ ἰσαπέγραψον αὐτῶν ἐπισημῶν καὶ κληρικῶν, καὶ τοῖς φιλακροῦσιν τῶν λαῶν ἐκ δίδωκα δὲ πῶς σιωπῆται. εἰκὸς οὖν ἐκ δίδωκα τῶν λόγων, πάλιν εἰκαλεσθῆναι με, ὅτι καὶ πᾶσι τῶν ἁγίων τῆς ὁμοψυχίας τῆς ὁμοψυχίας σιωπῆται τῶν λόγων.

Quo pacto etiam de Oriente ex omnibus Ecclesiis venientibus satisfacimus, eosque curabimus, qui contra eadem chartulas murmurant? An arbitraris parvam Ecclesiam esse ortam de hujusmodi tractatibus perturbationem? Omnes sumus in solitudine, & in prociectu laboris constituti ad hos corrigendos, ut ad rectum tramitem revocentur, quibus nescio quomodo persuasum sit aliter sapere.

V. Atque etiam Ecclesiarum orientalium querelis.

Cum igitur harum susurrationum necessitatem & causam tua religio attulerit, quomodo nos existimas jure arguendos? vel quo jure adversum me vociferaris in vanum, & non potius sermonem tuum corrigis, ut totius orbis de te offensio conquiescat?

VI. Hortatur Nestorium ad tollendam totius orbis offensionem.

Si in plebe lapsus est sermo, in retractibus corrigatur. Dignare vnam locutionem donare offensis auribus, Dei puerperam, id est, Θεοτόκον pronuntians virginem sanctam, ut curatis iis, qui tristitia obnubilati sunt, rectam apud omnes de religione gloriam tenentes, in pace & vnanimitate, cœtus plebium celebremus.

VII. Et publicam confessionem Θεοτόκου.

Quod vero pro fide, quæ in Christo est, omnia sumus parati tolerare, & vincula, & carceres experiri, & ipsam mortem libenter subire, non ambigat religio tua.

VIII. Testatur se prius omnia toleraturum, quam fidei causam defecet.

In veritate autem dico, quod, adhuc beato Attico constituto in rebus humanis, de sancta & consubstantiali Trinitate liber est elaboratus, in quo etiam de Incarnatione dominica tractatus vberior continetur, & his quæ nunc scripti, consonus invenitur. Relegi hunc Episcopus, & clero, necnon & studiosis auditoribus plebis; edidi vero nulli: forsitan si edidero eum, esse me iterum arbitror accusandum, cum tamen librum composuerim, etiam ante ordinationem venerationis tuæ. Saluta fraternitatem, quæ apud te est; te in Domino, qui nobiscum sunt, salutant.

IX. Epilogus de libro a se scripto de questionibus etiam ante ordinationem Nestorii.

SED POTIUS ERANT ἢ ἑργαζομένων τῶν ἀποστόλων, καὶ ἀποστολῶν διὰ τῆς. Respicit in primum sermonem Nestorii, cujus sunt hæc verba: Non peperit creatura creatorem, sed peperit instrumentum divinitatis, & hominem divinitatem.

IN QUO ETIAM DE INCARNATIONE DOMINICA TRACTATUS UBERIOR CONTINETUR.] Parte prima tomi quarti operum sancti Cyrilli editionis Parisiensis Græco-Latinæ continentur dialogi novem, in quibus inducuntur colloquentes personæ duæ, Cyrillus & Hermias; octavus inscribitur de Incarnatione unigeniti, & quod Christus sit unus ac Dominus, secundum Scripturas; nonus, quod unus sit Christus per oppositionem: sextus tamen plurima complectitur in idem argumentum. Incertum vero, quo de tra-

ctatu sermo fiat in præsentem; opiner ego magis fieri de sexto dialogo: nam totum opus de consubstantiali Trinitate videtur absolutum septem dialogis, nec plures a veteribus recensentur, & quæ in sexto de Incarnatione, apprime consonant cum scriptis ad monachos. Quidquod octavus & nonus dialogi non carent omni suspitione suppositionis, ut ostendemus alias.

In dissert. de libro Cyrilli.

ME ITERUM ARBITROR ACCUSANDUM.] Non ea de causa conquestus est Nestorius, cum liber editus tunc temporis non legatur: questus vero est de hac epistola, quasi immodeste scripta, cuique nihil idcirco respondendum putaret, vaticinatus, quod evenit, majores inde turbas oriturus; sed fecit

presbyteri Lamponis instantia, ut animi sententiam mutaret. Fuit autem presbyter ille Alexandrinus, vir industrius in gerendis rebus, quod constat ex epistola post plures annos ad eum Constantinopoli commorantem a Cyrillo data; missus vero fuerat a suo pre-

fule ad deportandas literas, & agendum cum Nestorio de motibus exortis: quod ipse Nestorius innuit in suis literis, quas quia breves sunt, & negotii totius seriem non mediocriter manifestant, subiungendas duxi.

RELIGIOSISSIMO ΤΩ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΩ,
 & sanctissimo comministro
 Cyrillo, Nestorius in Domi-
 no sal.
 & ἀγιωτάτω μου συλλειτουργῶ
 Κυρίλλῳ, Νεστωριος ἐν κυρίῳ
 χαίρειν.

Nihil sane christiana modestia potentius est, nihil firmitus. Ea ut in praesentia per Lamponem presbyterum religiosissimum scriberemus, nos commovit. Cum enim ille de tua pietate multa referret, multaque vicissim audiret, postremo urgendi finem nullum fecit, donec hasce a nobis impetravit. Quapropter hominis importunitati manus dedimus: nam, ut quod res est, ingenue fatear, non mediocrem cujuscumque christiani viri modestia (utpote in cuius pectore Deus inhabitet) timorem mihi afferre assolet.

Proinde quod ad nos ipsos nostraque attinet, etsi non pauca a pietate tua designata sint, fraternae caritati parum congruentia; (oportet enim modeste loqui) ita nihilominus affecti sumus, ut solidam animi lenitatem conservare, necnon in pristino benevole amicitiaeque per literas salutandi officio permanere decreverimus. Quantum vero Lamponis religiosissimi presbyteri vehemens impulsus ille fructum nobis allaturus sit, experientia ipsa demonstrabit. Universam, quae tecum est, fraternitatem ego, quique mecum sunt, salutaram cupimus.

ΟΥΔΕΝ ἐπιχείριος χριστιανικῆς βιασπρον. Ἐπειδὴ αὐτῆς οὖν νῦν ἀπὸ τοῦ διαβόλου παρεβουτέρου Λάμπωνος, πρὸς τὸ πρὸν βεβαιώσιμα γραμμα, πολλὰ μὲν εἰπόντος ἡμῖν πρὸς τὸ ὅτι διαβόλου, πολλὰ δὲ καὶ ἀκούσαντες, τὸ τελειώσαν ὅτι εὐδοκίης ἡμῖν, ἕως τὸ πρὸ ἡμῶν εἶσα πρὸς τὸ γραμμα, καὶ τῆ τῶ ἀδελφῶν νεκρήν αἰτία. Φόβον γὰρ ὁμολοῦν κακῶς πολλῶν, πρὸς πᾶσιν πρὸς ἀδελφῶν χριστιανικῶν ὑπεικείας, ὡς εἰς τὴν αὐτῆ τὸ Θεὸν κακῶς μὲν.

Τὰ μὲν οὖν πρὸ ἡμῶν, καὶ τοὶ πολλοὶ πρὸς τὸ ὅτι πρὸς τὴν ἀδελφικῶν ἀγάπην, (δεῖ γὰρ εἰπὴν διφρημάτων) γεροντότων, ἐν μακροθυμία τε καὶ ἀγάπῃ γραμμάτων πρὸς ὁμοθυμίαν. δεῖ δὲ ἡ πείρα ποταπὸς ἡμῖν ὁ τὸ πρὸς τὸ διαβόλου παρεβουτέρου Λάμπωνος βίας καρπός. πᾶσιν τὸ οὖν ἐν ἀδελφότητι ἐγὼ τε, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πρὸς ἀδελφότητι.

